

30 YIL ÖNCESİNİN YOKSULLUK MANZARALARI

Aydınlık Gazetesi, 15 Ekim 2018

Yıldırım Koç

Ekonomik kriz derinleştikçe insanlar çözüm arıyor. 1987-1988 yıllarında işçilerin ve memurların satınalma gücü dibe vurduğunda, insanların başvurduğu yöntemlerden bazı örnekleri, gazetelere yansıdığı biçimde hatırlatıyorum.

UCUZ VE KALİTESİZ ÜRÜNLERE YÖNELME

Gerçek gelirlerin düşmesi, tüketim alışkanlıklarına da yansıdı. Etin yerini ciğer, baş etinden kıyma, akciğer aldı. Kemiğe rağbet arttı (*Nokta*, 24 Mayıs 1987; *Gazete Gazetesi*, 14.12.1988). 1950'li yılların gözde giyeceği kara lastik yeniden kullanılmaya başlandı (*Güneş*, 5.10.1988). Odun-kömür satıcısı Mustafa Sarı şu gözlemini aktarıyordu (*Günaydın*, 12.12.1988): "Bu yıl kış diğer yıllardan şiddetli geçiyor aslında. Ama geçen yıl gibi kömür ve odun satamıyoruz. Piyasanın çok pahalalanmasına karşılık bu yıl kömür pek zamlanmadı. (...) Ortalama zam oranı yüzde 50 civarında. Ancak vatandaşın bir çoğu cebinde para olmadığı için evinin ihtiyacı olan yakacağı alamıyor. Toptan almaktansa cebindeki para kadar günlük veya haftalık alışveriş yapmayı tercih ediyor."

VEREM HORTLADI

Yoksullaşma veremi hortlattı. *Hürriyet Gazetesi*'nin başlığı "açlık öldürmüyor ama verem ediyor" idi (12.8.1986). Verem Savaş Dispanserlerinin ülke genelinde yaptığı sağlık taramalarında 0-12 yaş grubundaki çocuklarda yetersiz beslenme nedeniyle verem hastalığında artış olduğu saptanıyordu (*Günaydın*, 17.12.1988).

Bazı belediyelerin bedava yiyecek dağıtımında izdiham yaşandı (*Sabah*, 15.3.1988): "Tüketici haftası nedeniyle Beşiktaş Belediyesi'nin bedava yiyecek dağıtacağını öğrenen vatandaşlar çok büyük izdiham yarattı. Kamyonlar üzerinden dağıtılan şeker, ayran, sucuk, pastırma, bisküvi, sabun, kuruyemiş gibi maddeleri binlerce vatandaş kapışırken yere düşenler ve bu arada hafif yaralananlar bile oldu. Halkın bedava yiyecek maddelerine saldırısı durmayınca alanda bulunan zabıta kuvvetleri olaya müdahale etti ve dağıtım durduruldu."

FUHUŞ YAYGINLAŞTI

Bu yoksulluk, fuhuşu da artırdı. Bu yıllarda henüz Sovyetler Birliği çökmemişti ve Türkiye'de fuhuş sektöründe çalışanlar yabancılar değildi.

"İstanbul Ortadoğu'nun seks merkezi oldu. Son dört yıl içinde İstanbul'daki telekız pazarları çeşitlendi ve bu pazarlarda vücudunu satarak geçinen kız-kadın sayısı 20 bini buldu. Oteller, restoranlar, gece kulüpleri ve telekızlar, özellikle Arap ülkelerinden gelen erkek turistlerin büyük ilgisini çekip İstanbul turizminde parası bol bir hizmet sektörü oluşturdu." (*Milliyet*, 7.9.1987)

"İstanbul'da 100 bin, tüm Türkiye'de ise en az 500 bin hayat kadını olduğu tahmin ediliyor. Fuhuş davalarında son yıllardaki artış, gizli fuhuşun diğer bir göstergesi. Para sıkıntısı, 'bu yola düşenler'in en önemli gerekçelerinden biri." (*Cumhuriyet*, 1.1.1988)

"Başta geçim sıkıntısı olmak üzere, macera aramak ve daha lüks bir yaşam sürme hayali gibi nedenlerle, son yıllarda binlerce kadın ve kızın fuhuşa sürüklenip bunu meslek haline getirdikleri anlaşıldı. Emniyet Genel Müdürlüğü'nün araştırmalarına göre; fuhuşun özellikle İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyük kentlerde yaygın olduğu, tüm Türkiye'de ise genelevde çalışanlar dahil 10 bin dolayında fişli kadın bulunurken, sadece İstanbul'da en az 60 bin dolayında kadının gizli fuhuş yaptığı ileri sürüldü. Büyük patlama yaptığı belirtilen fişsiz fuhuşun korkutucu bir tehlike haline geldiğini belirten yetkililer..." (*Hürriyet*, 20.7.1987)

Hırsızlık, çocuğunu ve böbreğini satma ve intihar olaylarından örnekler Salı günkü yazımda.